

Foto:
Florin BIOLAN

Cornel RĂILEANU

„Importanță
e
capacitatea
de
transfigurare
a
actorului”

Costin Manoliu: *La ce vârstă ați știut că veți deveni actor?*

Cornel Răileanu: Din copilărie. Certitudinea mi s-a format în anii adolescenței. De pe băncile liceului am fost selecționat să joc la Teatrul „Maria Filotti” din Brăila, orașul meu natal.

C.M.: *Au mai fost actori în familia dumneavoastră?*

C.R.: Nu. Am un frate care e de formație filolog, dar mama mea a avut un rol hotărâtor. Ea mi-a dat imboldul de a deveni actor. După ce am terminat liceul, în perioada când majoritatea tinerilor erau recrutați în armată, am pierdut contactul cu realitatea citadină aproximativ doi ani. Când m-am întors din armată, mama aflase că la Târgu-Mureș s-a reînființat secția română a Institutului de Teatru. Am participat la examen și am fost admis în cea de-a doua promoție a secției române.

C.M.: *Ce spectacole v-au rămas în memorie din perioada adolescenței?*

C.R.: Foarte multe și nu doar din repertoriul teatrului brăilean, ci și de la teatrele bucureștene. Mergeam frecvent la București ca să văd spectacole de teatru. Îmi amintesc de *Leonce și Lena* de G.Büchner, *Elisabeta I* de Paul Foster, ambele în regia lui Liviu Ciulei, *D-ale carnavalului* de Caragiale, în regia lui Lucian Pintilie. Era perioada de înflorire a teatrului românesc. Ciulei, Pintilie, Esrig, Penciucescu aduseseră un suflu nou. La Brăila am lucrat, printre alții, cu Alexandru Tocilescu, la un spectacol intitulat *Swanewit* după A. Strindberg, care în traducere ar fi *Cântecul lebedei*. Muzica a fost compusă de Nicu Alifantis. Am amintiri multe și frumoase din acea perioadă.

C.M.: *Ce profesori au contribuit mai mult la formarea dumneavoastră ca actor profesionist?*

C.R.: Profesorul meu de clasă, la arta actorului, a fost maestrul Constantin Codrescu. M-a influențat hotărâtor. În timpul studiilor, grație lui Constantin Codrescu mi-am cizelat gusturile. Mi-am dat seama că multe dintre aptitudinile mele erau de natură instinctuală. De ajutorul pe care l-am primit de la profesorii mei am devenit cu adevărat conștient mult mai târziu.

C.M.: *În ce spectacol ați debutat după terminarea facultății?*

C.R.: La Teatrul de Nord din Satu-Mare, în primul an de activitate, am conceput un spectacol împreună cu ceilalți colegi de promoție, veniți fie de la Târgu-Mureș, fie de la București. Cu Ioan Georgescu am făcut un spectacol după piesa *Există nervi* de Marin Sorescu. A avut un succes uluitor, chiar și la București, unde în aceeași stagiune se juca aceeași piesă la Teatrul de Comedie. Marin Sorescu a considerat spectacolul nostru drept cel mai reușit. Apoi, adevăratul meu debut a fost în 1982, la Teatrul Național din Târgu-Mureș, în *Hamlet* de Shakespeare, în regia lui Nicolae Scarlat. Un spectacol care m-a marcat a fost *Livada de vișini* de Cehov, celebra montare a maestrului Gheorghe Harag, în 1985, tot la Târgu-Mureș.

C.M.: *Ce este important pentru un actor la început de carieră?*

C.R.: E important să știe pe ce drum a apucat. Sunt mulți care nu-și dau seama nici măcar după absolvirea facultății că se află în fața unei profesii extrem de dificile, de solicitante și, totodată, o profesie umilă, cum spunea regretatul Octavian Cotescu. O profesie plină de sacrificii. De cele mai multe ori satisfacțiile sunt rare și inconștiente. Trebuie să fii sub semnul Fortunei pentru a avea bucurii una după alta.

C.M.: *Cum ați ajuns la Teatrul Național din Cluj?*

C.R.: Acum șapte ani am hotărât împreună cu soția mea, actrița Cristina Pardanschi, să ne transferăm la Teatrul Național din Cluj, întrucât atmosfera de la Teatrul Național din Târgu-Mureș începuse să fie nefavorabilă din punct de vedere profesional. Nu se oferea nici o perspectivă imediat. Am decis să ne mutăm la Cluj, unde aveam senzația că aerul este altul. E un oraș mare, universitar. Am crezut că la Naționalul clujean valorile se cern de la sine. Nu ne-am înșelat, atâta doar că a trebuit să așteptăm un timp destul de îndelungat.

C.M.: *Care sunt realizările reprezentative pentru Cornel Răileanu la Teatrul Național din Cluj?*

C.R.: Nu știu dacă eu sunt cel în măsură să răspund la această întrebare. Cred că am reușit câteva roluri importante: Astrov din *Unchiul Vania* de Cehov, în regia lui Mircea Cornișteanu, Conte Macini din *Cel care primește palme* de Leonid Andreev, montat de Anca Bradu, Ivan Abramovici din *Mantaua* după Gogol și M. Bulgakov, regia Mona Chirilă. La sala mică, Studioul „Euphorion”, am jucat roluri consistente în *Arie lejeră pentru cal și cămilă*, o compilație de Anca Bradu după texte de M. Vișniec și D. Solomon, și în *Cerere în căsătorie* de Cehov, în regia lui Sorin Misirianțu.

C.M.: *Atunci când lucrați la un anumit spectacol, încercați să anticipați reacțiile publicului?*

C.R.: Da. Scontez pe anumite reacții, dar marea frumusețe în teatru e că reacțiile publicului sunt atât de imprevizibile încât nici cel mai experimentat din breasla

noastră n-ar putea anticipa cu precizie toată gama de reacții la care ne putem aștepta din partea publicului.

C.M.: *Au existat momente în care v-au deranjat reacțiile publicului?*

C.R.: Au fost momente în care reacțiile erau deranjante, dar n-aș putea spune că m-au și deranjat. De altfel, atunci când sunt pe scenă, rareori mă las tulburat de ceva. De reacții inoportune ale publicului sau de mici accidente din timpul spectacolului. Trec peste ele ca și când nu s-ar fi întâmplat.

C.M.: *N-ați fost niciodată tentat să propuneți un text unui regizor sau unui director de teatru pentru că vi se potriveau un anumit rol?*

C.R.: Niciodată. Nu-mi doresc să fiu vedetă. Am jucat aproape tot ce mi s-a oferit. Mi s-a întâmplat să refuz vreo două roluri din motive colaterale profesiei. Altfel, nu-mi plac rolurile de eroi. Le găsesc lipsite de generozitate. Îmi plac personajele negative, care oferă o paletă mult mai largă pentru interpretare.

C.M.: *În ce spectacol poate fi văzut Cornel Răileanu în actuala stagiune?*

C.R.: Joc în *Titanic-vals* de Tudor Mușatescu – rolul avocatului Nercea, în *Mantaua* și în *Cerere în căsătorie* – rolul lui Ciubukov și în recenta premieră *Povestiri din pădurea vieneză* de Ödön von Horváth.

C.M.: *În 1990, la Cluj a luat ființă Catedra de Teatru a Facultății de Litere de la Universitatea Babeș-Bolyai. Cum v-ați descoperit vocația de pedagog?*

C.R.: Ex-abrupto. Acum șase ani, eu și soția mea am fost invitați să conducem o clasă de actorie. Am avut o primă promoție care a absolvit în 1999. Mi-am zis că merită să exploatez zăcămintul de experiență pe care am acumulat-o în anii de profesie de până acum, să încerc să canalizez și tânăra generație pe un făgaș care mi se pare ușor ocolit în ultima vreme. Sunt lucruri valoroase care trebuie păstrate, sunt altele care, evident, trebuie înnuite.

C.M.: *În ce măsură modul în care sunt admiși studenții la actorie elimină posibilitatea de a lăsa deoparte un potențial mare actor sau, din contră, de a admite un tânăr care nu are chemare pentru arta actoriei?*

C.R.: E adevărat că examenul de admitere e unul foarte sumar și încă nu s-a inventat un aparat de cuantificat talentul. Lucrurile rămân destul de subiective. Dar erori mari nu se pot face pentru că un om fără talent se vede cu ochiul liber.

C.M.: *Cum ați defini talentul unui actor?*

C.R.: O imensă disponibilitate, o inteligență aplicată, capacitatea de a absorbi informații de tot felul, capacitatea de a se introspecta. Un actor trebuie să fie și un foarte bun psiholog. De asemenea, să nu uităm cultura, un handicap major al noii generații. Mulți nu sunt pregătiți nici din punct de vedere fizic, au structuri debile, nu au antrenament fizic.

C.M.: *Cât de important este aspectul fizic pentru un actor?*

C.R.: Aspectul fizic nu e cel mai important, dar deloc neglijabil. Un actor trebuie să-și valorifice atât calitățile cât și defectele. Asta ține tot de talent. Nu sunt de părere că actorii trebuie să fie toți pe șablonul Adonis, dar nici figurile comune nu au ce căuta în teatru. Am trecut de perioada proletcultistă, când nu puteai diferenția actorii de mașiniști, adică de perioada halatelor albastre și a șepcilor îndesate pe urechi. În primul rând, contează expresivitatea unui chip și mai

puțin aspectul lui. De asemenea, importantă e capacitatea de transfigurare a actorului. Îmi amintesc de o colegă, de actrița Rozina Cambos, care era de o urâtenie teribilă în viața cotidiană, dar care pe scenă se transfigura, devenea frumoasă ca o Madonă. Această transfigurare se poate produce numai când interiorul, sufletul, este mobilat cum trebuie.

C.M.: *În ultimii zece ani au apărut multe facultăți de teatru în multe orașe ale țării. S-a produs o descentralizare, o regionalizare. Există voci critice care spun că acest fenomen este în detrimentul profesionalizării aspiranților la statutul de actor.*

C.R.: Cred că nu trebuie să ne fie teamă de competiție, de concurență. Să fie facultăți de teatru în toate orasele țării. Cu atât competiția va fi mai puternică și selecția se va face mai nemilos. În ceea ce privește descentralizarea, v-aș contrazice. Am certitudinea că în continuare, centrul de interes rămâne Capitala. Se încearcă cu orice preț menținerea importanței covârșitoare a Bucureștiului în ceea ce privește învățământul de artă. E un soi de respingere de către școala de teatru din București a tot ceea ce se întâmplă în provincie. Nu e normal și nu e deontologic.

C.M.: *La școala de teatru din Cluj există o bază materială necesară procesului de instruire?*

C.R.: Baza materială e slabă, dar datorită preocupării noastre, a profesorilor, examenele de clasă nu duc lipsă de nimic. E un efort în plus, dar e bine și pentru studenți, pentru că își dau seama încă din facultate cât de greu se pregătește un spectacol din punct de vedere material. Mai puțin fosta conducere a teatrului, care avea ceva împotriva școlii de teatru din Cluj. Acum, oamenii din toate compartimentele teatrului ne ajută ori de câte ori le solicităm acest lucru. De curând, o parte dintre producțiile de la clasele de actorie au trecut în repertoriul Teatrului Național.

C.M.: *Ce șanse au absolvenții dumneavoastră de a-și găsi un loc într-un teatru profesionist?*

C.R.: Șansele sunt împărțite, pentru că, în lumea distorsionată în care trăim, rareori se întâmplă ca valoarea să fie primul criteriu pentru achiziționarea unor noi talente. Cu puțin noroc și cu ajutorul lui Dumnezeu, fiecare își poate găsi un loc în teatru. Din promoția anului 1999, pe care am pregătit-o timp de patru ani, din doisprezece studenți, nouă profesează deja în diverse teatre din România.

C.M.: *Ce v-a durut, ce nu v-a plăcut din ceea ce ați trăit până acum în lumea teatrului?*

C.R.: Lucrul cel mai dureros pentru mine este acela că mulți reprezentanți ai breslei actricești nu se ridică la nivelul moral pe care-l presupune această artă a actorului, atât de pretențioasă. Târziu am înțeles sensul cuvintelor profesorului meu, Constantin Codrescu, care pomenea des de funcționarii dramatici, de actorii care vin la teatru ca la serviciu. De curând, mi-am amintit aceste vorbe, când l-am văzut vorbind pe Andrei Șerban despre lucrul cu actorii români. Îl citez cu aproximație: „Actorul român înainte de repetiție sau de spectacol se încălzește cu un șpriț și un joc de cărți”. Asta îmi displace și mie.